

TELEGRAFUL ROMANU.

Telegrafulu Român este Duminec'a si Joi'a, la fie-care d'ouă septemani cu adausulu Poisioerei. — Prenumeratiunea se face in Sibiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adreseate c'atra espeditura. Pretulu prenumeratiunei pentru Sibiu este pre anu 7 fl. v. a., iar pre o jumetate de anu 3 fl. 50 cr.

Nr. 29.

ANULU XXV.

Sibiu 14/26 Aprile 1877.

Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciile din Monarchia pre unu anu 8 fl., iera pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru strainetate pre anu 12 fl., pre o jumetate de anu 6 fl. v. a.
Inseratele se platescu pentru antai'a ora cu 7 cr. sirulu, pentru a dou'a ora cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Dela sinodulu archidiecepsanu.

Siedinti'a a VI din 8/20 Aprile.

Siedinti'a se deschide la 8 1/2 ore sub presidentulu ordinariu. De notariu alu siedintiei se denumesc Sabinu Piso; er' insemnarea vorbitoriloru pro si contr'a se concrede notariloru G. Siagau si B. Baiulescu.

Notariulu *Duvlea* cetesce protocolulu siedintiei tienute in 7/19 Aprile.

Dep. *P. Cosm'a* observa, ca protocolulu in cestiune nu contine totu ceea ce s'a petrecutu in siedinti'a ultima si in deosebi, elu nu contine unele propuneri parte facute in scrisu parte cari aru fi avutu sa se dea in scrisu. De aceea, densulu privesce protocolulu de neocompletatu si neispravitu. Propune deci a se amana verificarea si autenticarea seu sa se concreda unei comisiuni ad hoc spre verificare.

Presidentulu reflecteaza, ca in protocolu se cuprinde totu ceea ce s'a vorbitu si hotaritu in siedinti'a ultima, afara de cate-va propuneri in scrisu, cari si ele usioru se potu induce in protocolu. Deci spre a economisa cu tempulu aru dori sa se autentice protocolulu in siedinti'a de fatia adaugendu, ca este neaperatu a induce in protocolu propunerile facute si primite ca concluse ale sinodului.

Dep. *N. Pope'a* dice, ca predarea protocolului spre verificare unei comisiuni ad hoc, lesne aru pute da nascere la nedumeriri si nemultiamiri. Spriginesce deci parerea presidentului.

In urm'a mai multoru observari si clarificari, protocolulu in cestiune se verifica si se declara de autenticatu.

Presidentulu presinta inaltulu respunsu alu Altetiei Sale Archiducelui *Albrecht* trimisu sinodului in urm'a telegramei de felicitare in caus'a jubileului de 50 ani. Inaltulu respunsu se cetesce in limb'a germâna si apoi in cea romana. Sinodulu se radica unanimu intre vii manifestari de unu intreitu: „sa traiésca!“ La dorinti'a generala, telegram'a tramisa din partea sinodului dimpreuna cu inaltulu respunsu se inducu la protocolu in tota intinderea.

Presidentulu presinta inventariulu si bugetulu tipografiei archid. pana la sforsitului lui Decembre 1878 cu observarea, ca ratiociniile comisiunei tipografice se afla depuse la cass'a epitropiei archid.

Inventariulu si bugetulu se predau comisiunei financiare.

Dupa aceea *Presidentulu* presinta: Petitiunea lui *Gligoru Smedru* et consortes din Vinerea pentru esmiterea unei comisiuni in caus'a averi bis. de acolo.

Petitiunea lui *M. Muciu* si *G. Economu* ca rudeni ai fericitului *Archiepiscopu* si *Metropolitu*, *Marelu Andreiu*, pentru unu ajutoriu din lasamentulu reposatului in Domnulu.

Rugarea comunei bis. din *Ulmi*, protopopiatulu *Devei*, pentru unu ajutoriu in caus'a zidindei biserici de acolo.

Rugarea parochului si catechetului *Sfetea* din *Brasiovu* pentru o remuneratiune anuala.

Aceste petitiuni se predau comisiunei petitiunare.

Nefindu alte esibite de prezentatu:

Dep. *Filipescu* face urmatoarea propunere:

Conclusulu sinodalu de sub Nr. 68 ex 1877 se estinde si asupra depositelor ce se afla la epitropi'a archidiecepsana si care declarandu-se de urgentu numai decatu se pune la ordinea dilei si se decide a se face unu bilantiu generalu in forma de estrasu asupra depositelor.

Dep. *Sim. Piso*: Luandu in considerare, ca raportorulu scolaru *Dr. Ios. Hodosiu* si secretariulu *N. Nicanoru* Fratesiu suntu insarcinati cu numeroase afaceri; — propune a se vota ca relutu anualu de cuartiru si anume pentru *Hodosiu* 300 fl., ier' pentru *Fratesiu* 150 fl.

Propuerea se predă comisiunei financiare.

La ordinea dilei este: Raportulu com. petitiunare. Raportorulu *Moise Lazaru* raporteaza asupra urmatoresloru petitiuni.

a) Rugarea comunei bis. din *Muresiani* pentru o subventiune spre a imbunatati starea materiala a parochului si protopopului din *M. Osiorheiu*. Comisiunea petitiunara propune a se da rugarea comisiunei organizatores.

Dep. *E. Macelariu* propune a se insarcina consistoriulu archid. cu studiarea starei lucrului si a face propuneri motivate la sinodulu viitoriu.

Dep. *S. Piso* observa, ca cu chipulu acest'a s'aru prea amana realizarea dorintiei juste din petitiune si de aceea propune a se da petitiunea la comisiunea pentru propuneri.

La votarea facuta asupra acestoru trei propuneri, se primesce propunerea lui *E. Macelariu*.

b) Petitiunea comunelor biser. *Sân-Petru* si *Sacelu*, protop. *Hatiegului*, pentru unu ajutoriu la zidirea unei scole confessionale. Comisiunea pet. propune: la impartirea ajutoresloru pentru comunele serace bis., consistoriulu archid. sa ia petitiunea in considerare.

Dep. *Ratiu* observa, ca scolele din protopp. *Hatiegului* se afla intr'o stare deplorabila si da deslusiri asupra comunelor bis. din cestiune. In sforsitu propune a se vota unu ajutoriu pentru comunele petente.

Dep. *P. Cosm'a* nu trage la indoiala ceea ce a afirmatu antevorbitorulu; reflecteaza totusi, ca nu sinodulu ci consistoriulu este chematu a studia starea financiara a comunelor respective. Dreptu aceea propune a se da petitiunea consistoriului archid. spre a se lua in considerare cu ocaziunea impartirii ajutoresloru pentru scole.

La votare se primesce propunerea dep. *P. Cosm'a*.

c) Rugarea comunei bis. din *Rachisiu*, protopp. *Ungurasiului* pentru dobandirea cametelor dupa imprumutulu de statu spre zidirea unei scole confessionale.

Se predă Consistoriului archid. spre competenta afacere.

d) Invetiatorulu scolei din *Sighisior'a*, *M. Moldovanu*, se roga pentru o remuneratiune in bani. Comisiunea propune: Petitiunea sa se transpuna consistoriului archid. spre a o lua in considerare la impartirea ajutoresloru pentru invetiatorii seraci.

Dep. *Siandru* spriginesce propunerea comisiunei adaugendu cate-va observari asupra starei materiale a amintitului invetiatoriu, care se plange a nu fi fostu impartasitu cu ajutoriulu cerutu in anulu espiratu.

Dep. *P. Cosm'a* reflecteaza, ca con-

sistoriulu este organulu competentu pentru a hotari asupra petitiuniloru. Propune deci a se predă petitiunea consistoriului archid. spre competenta afacere.

In urm'a mai multoru reflectiuni din partea dep. *Trombitasiu* si *Mihaltianu*:

Presidentulu face observarea ca se prea amana trebile cu asemenea cestiuni simple si formalitati gole, in vreme ce numeroasele afaceri importante remanu neresolvite. Se pretinde incheierea desbaterii si se primesce propunerea lui *Cosm'a*.

e) Comitetul bis. din *Turd'a* se roga a se segregă pe sem'a bisericii loru o portiune canonica de 26—30 jugere din mosi'a archidiecepei „*Lobodasiu*“, ce se afla pe hotarulu *Turdei*. Comisiunea pet. propune a se relega petitiunea la consistoriulu archid. spre cercetare si informatiune si apoi a raporta despre starea lucrului la sinodulu viitoriu.

Dep. *Filipescu* pledeza pentru incuviintiarea rugarei si pretinde cetirea petitiunei, ceea ce se si face. Dupa acea, *Filipescu* propune a se transpune petitiunea consistoriului archid. spre considerare cu ocaziunea impartirii ajutoriului pentru bisericele serace si sa se asigneze totu-odata o suma potrivita pentru cumperarea de mosie.

Dep. *Hanni'a* observa, ca mosi'a „*Lobodasiu*“ apartiene la unu fondu, a carui destinatiune este normata. Dupa unele reflectari din partea lui *Mihaltianu* si din partea presidentului, se primesce propunerea comisiunei.

f) Parochulu *N. Tataru* din *Danesiu* se roga pentru unu ajutoriu. Petitiunea se transpune consistoriului archid. spre competenta afacere.

g) Profesorulu *E. Prodanu* se roga pentru unu ajutoriu in bani, motivandu rogarea prin indelungat'a sea bola. Comisiunea propune votarea unui ajutoriu de 50 fl.

Dep. *Cosm'a* propune a se transpune petitiunea consistoriului archid. spre competenta afacere. *Fagarasiu* pledeza pentru urcarea sumei dela 50 la 100 fl. In urma se primesce propunerea lui *Cosm'a* cu adausulu: „cu recomandatie speciala.“

h) Suplic'a lui *Lazaru Rovinaru* din *Valisior'a*, prot. *Gioagiului I* pentru a i se resolvu acus'a inaintata consistoriului archid. contr'a parochului de acolo, *Petru Laslo*. Se transpune consistoriului archid. spre competenta afacere.

i) Rugarea invetiatorului *Const. Chirtesiu* din *Ibanesci* spre a fi deliberatu de sub sentinti'a consist. archid. de sub Nr. 1905 si pentru a fi restituitu in postulu seu de invetiatoriu. Se predă consistoriului archid.

k) Suplic'a lui *N. Bersanu*, preotu si invetiatoriu in *Orestia* pentru unu ajutoriu. Suplic'a se transpune consistoriului archid. spre luare in consideratiune la impartirea ajutoresloru destinate pentru invetiatori.

l) Representatiunea din suburbiulu „*Port'a Turnului*“ in *Sabiu* se roga in caus'a introducerei capelanului alesu. Comisiunea propune sa se transpuna consistoriului archidiecepsanu ca senatu stensu bis. cu insarcinarea a decide odata in modu definitivu acesta afacere.

La rugarea unui deputatu: *Presidentulu* deslusiesce starea lucrului in objectulu din cestiune adau-

gendu, ca in urm'a urmeloru, afacerea capelanatului respectivu a ajunsu in forma de apelatiune la consistoriulu metropolitanu, care a hotarita a se cere dela consistoriulu archid. tote actele relative la afacerea amintita.

Dep. *Schiau* primindu partea prima a propuneri facute de comisiune propune a se lasa afara partea dou'a.

Dupa cum era de prevediutu, objectulu in cestiune a datu nascere la desbateri si controverse, dupa parerea nostra, mai multu infocate decatu practice. Reproducemu pe scurtu ceea ce s'a petrecutu si vorbitu.

Dep. *Sim. Piso* arata deosebirea ce esista intre cauzele administrative si cauzele judiciare si dupa mai multe reflectari asupra observariloru dep. *Schiau*, in sforsitu declara, ca nu i remane decatu sa nege consistoriulu metropolitanu competinti'a a decide in acesta afacere exclusivu administrativa adaugendu, ca amestecarea consistoriului metrop. in afaceri administrative, ce apartienu la eparhii, aru fi cea dintaiu lovine data autonomiei dieceselor si resp. archidiecepei.

Dep. *Cosm'a* dice, ca nesciindu ce va hotari consistoriulu metrop. in objectulu de fatia, nu pote accepta propunerea comisiunei. Apoi citeza unii §§. din stat. organicu, in care s'aru recunosc competinti'a consist. metr. ca a trei'a instantia in asemenea afaceri. *Observa*, ca consist. archid. a comisu o mare gresiela, intarindu candidatul minoritatiiei in contr'a legii, care cu chipulu acest'a s'a violatu. Propune deci a se transpune representatiunea consist. archid. spre a o inapoia petentiloru.

Dep. *Patiti'a* arata abnormitatile si anomaliele ce prea usioru s'aru ivi dandu fia-carui petentu singuraticu dreptulu de a alega cu apelatii la consist. metr. dicendu, ca totu-deun'a se va fi aflandu un'a seu alta partida seu individu nemultiamitu cu sentinti'a consistoriului archid. care in modulu acest'a perde ori-ce valore, nefindu in stare sa duca in deplinire conclusele aduse. Combate afirmarea, ca s'aru fi violatu legea dicendu, ca votantii cari la alegerea capelanului aru fi alcatuitu o mica majoritate aru fi fostu in mare parte sedusi prin coruptiuni si promisiuni ilegale si ca consist. archid. a urmatu legii, intarindu pe candidatul minoritatiiei in virtutea dreptului ce are de a deprimă abuserile si a intari pe candidatii cei mai calificati. Pe scurtu resuma, ca deca tote nimicurile suntu apelabile la consist. metrop, atunci consist. archid. care singuru este competentu a esecuta afacerile administrative ale archidiecepei, nimicu nu va mai pote duce in deplinire, avendu fia-care dreptulu sa apeleze.

Dep. *Cosm'a* retrage propunerea sea, primindu acea a dep. *Schiau*.

Dep. *Elia Macelariu* dice, ca prin conclusulu comisiunei se violaza si se ignoreza prescriptele stat. org. Dupa unele observari declara, ca recunosc apelabilitatea acestoru feliu de petitiuni la cons. metr. si primesce propunerea dep. *Schiau*.

Dep. archim. *Pope'a* declara caus'a in cestiune de forte importanta. Ca unulu ce totu-deun'a a aperatu si va apera cu deplina conscientiositate autonomi'a archidiecepei si ca fiu credinciosu alu bisericii si impreuna lucratoriu la compunerea si sustinerea in vigore a stat. organicu dice, ca este

nemulțiamitu cu principiile și parerile unor a dintre antevorbitori. Recurge la canoane, unde este garantată autonomia eparchiilor în afaceri administrative adaugându, ca stat. org. este unu efluxu alu canoanelor bisericeii ortodoxe. Apoi citeza §. 167 din stat. org., unde sta apriatu, cari cause cadu în competența consistoriului metrop. și ca senatul scol. metr. nu are decât a decide în afacerile școlilor comune ale întregii metropolii și a susținea unitatea și integritatea școlilor precum și deciziunea în cauzele apelabile și disciplinare ale profesorilor din școlile eparchiale. Oratoriloru din școlile eparchiale. Oratoriloru continua cu citarea §§. 3, 8, 11, 16, 23 pct. 1 și 15, §. 43 pct. 3, §§. 40, 45, 46, 50, 54 etc. etc. din stat. org., unde sta espresu, cari cause sunt apelabile. În sfersitu observa, ca până la interpretarea stat. org. prin organulu competentu, care este congresulu nationalu bis., consistoriulu archid. are dreptulu a interpreta legea, după cum cugeta ca aru fi mai bine și ca dreptulu de a intări pe oficialii bisericesci din archidiecea: protopopi, preoți, diaconi etc. apartiene exclusiv la consistoriulu archid. în întielesulu literaru și logicu alu stat. org.

Dep. Z. Boiu și Trombitasiu, din motivu, ca cestiunea competentiei este de însemnătate deosebită și ca recere unu studiu profundu convinu în parerea, a se continuă desbaterea resp. a se amână până într'o conferință confidentială pe după amedi.

Presidentulu și rezerva dreptulu a se exprima în cestiunea controversata și promite a luă parte activă la țienendă conferință confidentială.

La dorința generală se amână deslătarea asupra competentiei pe o conferință țienendă la 5 ore după amedi, unde clarificându-se lucrulu, în ședința următoare publică sa se pōta apoi decide asupra meritulu și cauzei speciale ce a datu ansa la cestiunea de competentia.

m) Comisiunea petitiōnara raportēza apoi asupra petitiōnei comitetulu parohialu din Desiu pentru unu ajutoriu la zidirea bisericeii de acolo. Comisiunea propune a se transpune cons. archid. spre considerare la impartirea ajutoareloru pentru bisericile serace.

Dep. Trombitasiu primeste propunerea, înse cu adausulu: a concurge cu unu ajutoriu mai însemnatu.

Dupa deslusirile date de dep. archim. Popēa se primeste propunerea comisiunei cu adausulu dep. Trombitasiu.

n) Dr. Vas. Sabo, mediculu „Seminariulu Andreianu” se rōga pentru urcarea remuneratiōnei dela 200 la 400 fl. respective pentru cuartiru gratuit în casele archidiecei diu stradă Urezulu, unde locuiesce de mai multi ani.

Rugarea se transpune cons. archid. spre informatiune și raportare la sinodulu viitoriu.

o) Sim. Munteanu din Finciu se rōga pentru unu ajutoriu de bani.

Petitiunea se transpune cons. archid. spre competentă afacere.

Presidentulu pune la ordinea dilei raportulu comisiunei organizatōre. Raportorulu dep. R. Patiti'a raportēza precum urmēza:

a) Petitiunea comitetulu protop. alu Branului pentru a se susțienē și pe viitoriu numirea „protopresbiteratulu Branului” și nu alu „Bârsei”, după cum se hotarise în sinodulu anului trecutulu.

Se incuviințēza cererea și numirea „protopresbiteratulu Branului” se declara de oficiōsa.

b) Comit. bis. din Tientiari se rōga a remānē și pe viitoriu cā facendă parte din protopopiatulu Brasiovului.

Se incuviințēza.

c) Proiectulu elaboratu de cons. archid. pentru dotarea protopopiatelor de arondatu. Comisiunea propune a se redă proiectulu cons. archid. spre a cere informatiuni dela organele com-

petente (sinodele protopp.) și spre a asterne la procsimulu sinodu unu proiectu.

Presidentulu observa, ca este vorb'a nu de vechile protopopiate, ci de protopopiatele arondande, și astfeliu organele competente lipsescu.

Dep. Boiu dice, ca în anulul trecutulu, arondarea s'a sistatu și amānatu până sa se enuncie congresulu nationalu, care înse nu s'a țienutu. Amānându astfeliu lucrulu de pe unu anu pe altulu, administratiunea suferē, nefiindu afacerile regulate și va suferi, pe câtu tempu vomu continuā amānā cele mai vitale cestiuni ad calendas grecas sub diverse preteste. Deci propune primirea proiectulu en bloc.

Dep. Hani'a declara proiectulu de fōrte mancu susțienendu, ca veniturile unoru protopopi suntu întreitū mai mici decum se vedu computeate în proiectulu de fatia. Dreptu esemplu aduce protopopiatulu seu, despre care si-a cascigatu esperientie. Dep. Hani'a continuă dicāndu, cā sa se amāne hotarirea asupra proiectulu până va trece congresulu preste cestiunea arondārei. Din aceste considerante primeste propunerea comisiunei.

Presidentulu reflectēza ca datele asupra dotatiunei adeveratu ca nu suntu și nu potu fi esacte, suntu înse aprocsimative. Apoi observa, ca nu s'au computeat decātu veniturile sigure și ca datele din proiectu se referescu la nou arondānde protopopiate, unde apartienu numeroșe comune, cari mai nainte au facutu parte din alte protopopiate. Prin urmare, dep. Hani'a, neavendu la dispositiune datele asupra veniturilor din comunele arondande la protopopiatulu seu, nu pōte afirmā, ca veniturile unoru protopopiate aru fi întreitū mai mici decum suntu computeate în proiectu pe temeiulu datelor incurse la consistoriulu archid. relative la nōuele protopopiate.

Dep. Diamandi declara cestiunea de delicatā adaugendu, ca proiectulu nu este esactu, înse nu spre pagub'a protopopiloru, dintre cari unii se bucura de venituri anuale de câte 4—5000 fl. în vreme ce conformu proiectulu cei mai bine dotati protopopi nu aru avē venituri mai mari de 2000 fl. Sa puna fia-care protopopu mână pe consciința și sa dica, ca nu are mai mari venituri decum suntu cele votate, atunci densulu este gat'a a votā câte 3000 fl. pentru toti protopopii, cari voru trimite la fondurile archidiecei totu ce au încassatu în decursulu anului. (Claritate și aprobāri).

Dep. Ratiu combate afirmāriile antevorbitorulu dicāndu, ca pentru 800 fl. pe anu leafa sistemata este invalu a renunți la tōte veniturile până si la unu ou de gaina în favorulu fondurilor archidieceane.

Primeste propunerea dep. Z. Boiu.

Dupa ce mai vorbescu dep. Cosm'a și Gaetanu:

Dep. Filipescu face următoarea propunere:

Veniturile protopopiloru sa se statorēscă în modulu urmatoriu:

1. Dreptu cā parochu primariu la parochi'a sistemata în ședința protop. seu dēca nu, recompensa cu leafa de după o parochie de cl. III.

2. Ajutorulu de statu.

3. Diurne pe di de 5 fl. v. a. și spesele de caletoria cu ocasiunea visitatiunei canonice a parochiiloru și a școliloru.

4. Tacele cuviințōse dela cunūnati, cari tace se statorēscu cu 2—5 fl. v. a.

5. Recompense pentru afacerile scriptoristice la stbsternearea de dispensatiuni, după afaceri judecatōresci și disciplinare; cele din urma sa se statorēscă prin sinodele ppesci.

Dupa unele deslusiri date de dep. Trombitasiu:

Dep. Bolog'a declara ajutoriulu de statu de nesiguru, — unu ajutoriu, care mâne poimāne s'aru putē detrage și

astfeliu protopopii usioru aru putē remānē scurtati în veniturile lor.

Dep. Baiulescu dice, ca-i pare reu vedendu, cum afacerile cele mai însemnate se totu amāna de pe unu anu pe altulu sub cuventu de a le regulā cu o mare esactitate. Primeste propunerea dep. Boiu.

Dep. Diamandi reflectēza dep. Bolog'a, ca din momentulu în care ajutoriulu imperatescu se va sistā cum-va, atunci se nasce o cestiune cu totulu nōua Acum înse, cāndu ajutoriulu amintitu esista nu întielege, pentru ce sa nu ne întemeiemu motivele contr'a proiectulu pe presupuneri, cum face dep. Bolog'a.

Presidentulu recomanda propunerea dep. Boiu din mai multe motive.

Dep. Boiu dice, ca dēca voimū sa vedemu dotarea și arondarea odata ispravita, atunci putēmu; dēca înse nu voimū, atunci proiectele voru calatori dela Nanu la Bran și decisiunile se voru amānā în nesfersitu. Trebuie sa ispravimū odata — continua oratorulu, — dēca este sa vedemu preducendu-se o miscare intensivă și binefacatōre între organele diverse ale bisericeii din archidiecea și metropolie, dēca este sa vedemu realizāndu-se unu progresu inștitu de fapte reale și nu de formalități scrise și tiparite. Calculii, cari au servitu de basa la computearea dotatiunilor ppesci, suntu fōrte moderati și nu esagerati, după cum s'a afirmatu fără temei. După aceea, oratorulu combate ceea ce a disu dep. Bolog'a și adange, ca dep. Hani'a nu știe și n'a avutu de unde șci starea faptică a lucrulu, de ore-ce la protopopiatulu d-sele — conformu nōuei arondāri — voru apartienē resp. se voru luā mai multe comune, cari adi apartienu resp. se voru incopiā la alte protopopiate. Dreptu aceea, esperientiele, de cari vorbesce dep. Hani'a, nu suntu întemeiate pe datele ce a avutu consistoriulu archid. la dispositiune cu ocasiunea compunerei proiectulu din cestiune. În sfersitu, reflectēza dep. Trombitasiu dicāndu, ca darea proiectulu la nōuele sinode ppesci competente, cari astadi nici ca esista, aru formā unu meru de cērtă. Amānarea decisiunei asupra proiectulu ad calendas grecas, după cum dorescu unii din condeputati, — amānarea acēst'a este identică cu o stagnatiune fōrte pagubitōre, de care densulu nu vōiesce a se face responsabilu.

Cu aceste se incheie desbaterea asupra proiectulu pentru dotatiunea protopopiloru.

La votare se primeste propunerea dep. Boiu cu o majoritate mare.

d) Raportorulu comisiunei organizatōre raportēza asupra cestiunei arondārei.

Dep. Cosm'a cā raportorulu alu majorității din comisiune apara propunerea, prin care se decide reintregirea unoru protopopiate, unde amānarea reintregirii aru fi mai pagubitōre și unde protopopiatele nu aru suferi mari schimbări în urm'a arondārei.

Dep. Racuciu propune, cā dēca nu s'aru țienē congresulu nici până la 15 Octomvre anulul curentu, atunci consistoriulu archid. sa dispuna arondarea protopopiatelor conformu conclusulu adusu de sinodulu anului trecutulu.

Dep. archim. Popēa și Diamandi spriginescu propunerea dep. Racuciu.

În urm'a unoru observări din partea dep. Sim. Piso, Patiti'a și Cosm'a:

Presidentulu pune propunerile la vōtu și se primeste propunerea dep. Racuciu cu mare majoritate.

Fiindu tempulu înaintatu, ședința se ridică la 1³/₄ ore.

La ordinea dilei: raporturile comisiuniloru.

—

Ședința a VII din 21 Aprile.

Ședința se deschide la 9 ore. Se ceteșe protocolulu ședinței trecute și se autentica cu unele modificatiuni.

Se presentēza din partea presi-

diului cererile pentru concediu alu dep. V. Piposiu și R. Patiti'a. Concediulu li se acōrda.

Dep. Hani'a interpelēza pe presiidiu în privința implinirii conclusulu sinodalu din 18 Aprile 1876, care se refera la o rugare a comunei Gusteritia pentru unu ajutoriu din fundatiunea Siaguniana spre a-si completa zidirea bisericeii incepute. Prin numitululu concludu rugarea gusteritiēnilorū s'a hotaritu a se transpune comisiunei administrative a fundatiunei spre deosebită consideratiune. Nefacendū-se până acum nimicu în acēstă privință, interpelantele întrebă, dēca presiidiulu va face dispositiunile cā sa se dea numitei comune, ajutoriulu cerutu.

Presidentulu respunde ca lasamentulu repaus. Metropolitulu Andreiu înca nu s'a transpusu comisiunei administrative în tōte formele. Comisiunea administrativa se va intrunī câtu mai curendu pentru afacerile se și atunci negresitu se va luā actū și despre conclusulu sinodalu amintitu. Interpelantulu se declara multiamitu.

Dep. V. Baiulescu face o propunere motivată, care cere cā pe viitoriu la concursele pentru posturile de protopopi sa aiba preferința aceia, cari au facutu studii pedagogice, istorice, teologice, la o universitate, și au fostu 5 ani parochi. Se da comisiunei pentru propuneri.

Dep. Z. Boiu face următoarea propunere: avendu în vedere ca § 6 din regulamentulu provisoru pentru esaminarea candidatiloru de invetiatori, precum și § 6 din regulamentulu provisoru privitoriu la esamenele de calificatiune ale candidatiloru de preotie în archidiecea, îngreuiēza bun'a și promptă administratiune bisericescă și școlară și alterēza drepturile canonice ale archieppulu, resp. ale archiepiscopiei fatia de candidatii de preotie și invetiatorie, propune: § 1 alu ambelorū regulamente provocate mai susu sa se modifice astfeliu: *esamenele de calificatiune... se voru țienea de regula de 2 ori în anu, și adeca în 25—28 Februaru și 25—28 Augustu c. v.; ier' § 6 din ambe regulamentele: gravamine în contr'a admiterei cui-va la esamenulu de calificatiune suntu a se îndreptă cātra persōn'a archieppulu, eventualminte cātra sinodulu archidieceanū.*

Recursurile în contr'a neadmiterei la esamenu se facu până acum la consistoriulu metropolitanu. Acēst'a înse este după parerea vorbitorulu unu inconvenientu. Cāci se pōte întemplă cā de consist. metr. care nu cunōșce asiā bine referințele speciale ale archidiecei, sa fia cine-va admisu la esamenu, pre care archieppulu l'a reieptatu. Consist. metrop. pōte delegā altu consistoriu pentru esaminare, și acēst'a da și atestatulu de calificatiune; prin acēst'a înse s'aru jignī drepturile dieceselorū autonome. Recomanda propunerea sea spre a se dă comisiunei de propuneri. Se primeste.

Urmēza la ordine obiectulu pertractatu dar' nehotaritu în ședința de Vineri, cu privire la apelatiunea parochieniloru dela Pōrt'a Turnulu din Sabiiu. Cu privire la acēstă apelatiune, care cere întregirea postulu de capelanu, care de mai multu tempu este în suspensu, comisiunea pentru propuneri propuse în ședința de Vineri a se transpune consistoriulu cā senatu bisericescu, cu insarcinarea de a regulā acēstă afacere în modulu definitivu; ier' dep. Schiau propuse simplu: *sa se transpuna consistoriulu archidieceanū.* La acēstă propunere dep. S. Piso făcuse amendamentulu: *sa se transpuna apelatiunea respectiviloru consistoriulu archidieceanū, cu adausulu cā în cauză din cestiune sa decida în sfer'a de competință, de ore-ce apelatiuni la consistoriulu metropolitanu în contr'a decisiuniloru consistoriulu eparchialu în cauză de alegeri de parochi, capelani etc. nu au loc, ci numai la sinodu.* Cestiunea desbatuta tempu îndelungatu în șe-

dintîa de Vineri, avea sa se puna Sambata dupa cuventulu din urma alu propunatorilor la votu. Din partea unoru deputati inse se sustienu, ca cestiunea n'a ajunsu asiã departe si astfelu se nascu o desbatere lunga si de putienu interesu asupr'a punctului, ca pâna unde a ajunsu desbaterea in siedinti'a trecuta. Acestu punctu terminatu s'a decisu a se formulá propunerile facute inca odata si a se debate de nou asupr'a lor. Se întâmpla.

Dep. *Hodosiu* arata ca in statutu organicu se vorbesce despre cause apelabile si apelate, fara ca sa se enumere tacsativu, cari suntu cause apelabile, si cari neapelabile la consistoriulu metrop. Cãtu pentru casulu concretu, este întrebarea ca, potu-se face in modu definitivu intaririle capelanilor si parochiloru, din partea consistoriului eparchialu? Dupa parerea sea consistoriulu decide in ambe casurile in modu neapelatu, cãci in statutu org. unde se vorbesce despre agendele senatului bisericescu se dice: consistoriulu bisericescu are de a intari pe unulu din 3 candidati. Agendele senatului bisericescu alu cons. metr. suntu a decide finalmente causele apelate, dupa cum spune § 167 din statutu; cari suntu acele cause inse nu se enumera. La senatulu scolaru metrop. se dice între altele, ca are sa judece in causele disciplinare apelate dela consistoriulu eparchialu. Aia dar' ce-va siguru nu avim. Vorbitoriulu deci propune: a se insarcina consist. archid. a presentá la proximu congressu unu proiectu de regulamentu, in care sa se cuprinda cari suntu causele neapelabile dela cons. archid. la celu metropolitanu, ier' pâna atunci sa se observe usulu de pâna acum; întielegendu vorbitoriulu usulu asiã, ca consistoriulu eparchialu sa-si intarésca definitivu pe parochi, capelani si invetiatorii sei.

Dep. *Cosm'a* inca sustiene ca nu tôte causele cari se afla la forulu bisericescu consistorialu suntu neapelabile. A hotari inse asupr'a acestui punctu este chiamatu numai congressulu, nu sinodulu. Statutu org. in privinti'a acést'a nu este claru; ba unde statoresce principiile generale despre competinti'a foruriloru, se pôte esplicá mai multu in favorulu parerei, ca cestiunea de fatia este apelabila. Face deci propunerea: convingendu se sinodulu din informatiunile date de presidiu ca, caus'a sta sub apelatiune si nevoindu a se dimita la interpretarea legi, petitiunea se reda petentiloru, ier' consistoriulu sa faca unu proiectu pentru casurile apelabile, si proiectulu sa se asterna congressului viitoru; pâna atunci sa mërga lucrulu inainte pe calea sea.

(Va urmá.)

Sinodulu gr. or. român alu diecesei Caransebesiului.

(Dupa fói'a locala: „Szövényer Zeitung.“)

In duminic'a Tomei s'a deschisu sinodulu diecesei caransebesiane in modulu indatinatu. La 10 ore înainte de prãndiu s'a tînutu servitiulu divin in biseric'a catedrala celebratu prin P. episcopu Ioanu *Popasu* cu asistintia numerosa, in urm'a carui'a s'a tînutu parastasu pentru Marele si neuitatulu binefacatoriu alu bisericeii gr. or. romãna din Ungari'a si Transilvani'a, arhiepiscopulu si metropolitulu Andreiu baronu de *Siagun'a*, pentru Emanuilu *Gozdsu*, pentru advocatulu Demetriu *Haliaganu* si pentru comerciantele Demetriu *Peti'a*. La 5 ore dupa prãndiu s'a deschisu sinodulu in modu solemn. Presedintele episcopu in termini simbarosi si bine pronunfiati atinse progresulu facutu pâna acuma pe calea sinodala si cu deosebire celu din anul espiratu, totu-odata facu atenta reprezentatiunea diecesana la insemnatarea proiectelor pregatite de consistoriulu diecesanu

pentru sinodu, binevintéza deputatii, si deschide sinodulu de estu tempu cu rugarea, cá lucrulu sa se încépa numai decãtu. Se presentara la vre-o 25 proiecte consistoriali si presidiali, cari se predara comisiuniloru respective spre consultare si facerea de propuneri.

Cu acestea se incheia siedinti'a prima.

Intre reprezentanti suntu siepte protopresbiteri, apoi d. d. Antoniu si Alesandru *Mocioni*, deputatii dietali Stefanu *Antonescu* si Iuliu *Petricu*, precum si Vincentin *Babesiu*.

In siedinti'a urmátore comisiunea scolaria 'si face referad'a. Asupr'a raportului generalu despre starea scóleloru facutu de cátra senatulu scolaru s'a nascutu o discussiune lunga si fórte infocata cu deosebire in celea ce privescu frecuentarea scólei. Pentru progresarea in frecuentarea scólei s'au facutu mai multe proiecte. Totu-odata s'au facutu proiecte pentru platirea regulata a lef-loru invetiatoresci, constatãndu-se, ca acestea s'au platitu regulatu numai invetiatoriloru din comitatulu Carasiulu. La propunerea dep. *Antonescu* sinodulu decide a se adresá in astfelu de casuri in line'a prima la comisiunile comitatense scolare si administrative, iera in a dou'a la celelalte foruri mai inalte scolare si administrative. La recercarea comitetului scolaru comitatensu alu Timisiului cu privire la tramitarea unui reprezentante confessionalu la acelu comitetu, dupa o desbatere indelungata s'a decisu, cá lucrulu sa se concréda consistoriulu diecesanu, care va avé a purcede in întielegere cu consistoriulu aradanu.

Dupa acést'a urmá la ordinea dilei referad'a comisiunei bisericesci, din a cãrei raportu se vede ca in dieces'a Caransebesiulu locuiescu in 311 parochii matre si 31 filii cu 58,261 cãte 350,000 suflete. Acést'a diecesa se imparte in diece protopresbiterate, cu 9 protopresbiteri, unu administratoru protopresbiteru si 435 preoti. Dupa ce s'a luat la cunoscintia acestu raportu face unu deputatu tineru întrebarea, pentru ce nu e ocupatu definitivu postulu de referinte stabilu salarisatu in senatulu bisericescu? Neavendu acést'a întrebare nice form'a de interpelatiune si nice a unei propuneri de sine statátore, presidiulu o respinge indrumãndu pre interogantele a se supune regulamentulu de casa facãndu la tempulu seu propunere de sine statátore séu interpelatiune.

Dupa presedintele vorbesce Babesiu si alti deputati sinodali pentru admisibilitatea la discussiune a întrebãrei facute de deputatulu Rosinu. Intr'aceea acestu deputatu predá presidiulu întrebarea facuta mai inainte numai cu gur'a acum'a in forma de propunere in scrisu. La întrebarea din partea presidiulu, ca voiesce sinodulu a luá acést'a propunere numai decãtu la desbatere, maioritatea se declara pentru desbatere si presidiulu declara acést'a propunere de conclusu.

Fiindu tempulu inaintatu desbaterea mai departe se amãna pe 4 ore dupa prãndiu.

Dupa deschiderea siedintiei si resolvarea unoru formalitati mai multi dintre deputati si cu deosebire V. Babesiu, într'o cuventare lunga, adeseori vehementa arata necesitatea de a se ocupá postulu de referinte in senatulu bisericescu pe viétia. Neluãndu-se in consideratiune declararea dlui episcopu ca pentru acestu postu deocãndata nu are barbati calificati afara de unulu, de care inse e lipsa aiurea, nebagãndu-se in séma propunerea deputatului I. *Bartolomeiu*, cá ocuparea acestui postu sa se mai amãne si a deputatiloru *Antonescu* si *Petricu*, cá pentru ocuparea acestui postu sa se escrie concursu, — s'a facutu votarea, dupa carea presidiulu enuntia de conclusu alegerea numai

de cátu a unui referinte in senatulu bisericescu.

Revista politica.

Scirile telegrafice, de doue dile incóce delaturá si indoiel'a cea mai de pre urma despre inceperea dramei numita resbelulu orientalu. Dumineca la 5 1/2 ore sér'a s'a departatu pajur'a rusésca de pre pórt'a ambassadei rusesci din Constantinopole. Nelidoff insarcinatu cu afacerile rusesci dimpreuna cu personalulu ambassadei a plecatu in aceasi di spre Odessa.

Marele Veziru a depesiatu Dominatoriulu Romaniei sa se puna in întielegere cu generalissimulu Abdul-Cherim si sa impedece trecerea rusiloru prin Romania.

Asteptãmu in totu momentulu sa aflãmu, decã guvernulu turcescu a pasitu cu astfelu de pretensiune si ce atitudine ia Romania in situatiunea cea dificila in carea este pusa. „P. Corr.“ dice ca Romania e si acum decisa a remãne neutrala inse inarmata. Acést'a este caus'a de concentréza trupe. De sine se întielege ca Romania nu va puté sa se lupte si cu turcii si cu rusii. Pentru acést'a cu cei din urma s'a întielesu asupr'a unei treceri prin tiéra cá ómeni pacinici si cá amici; cu cei dintãiu nu s'a pututu întielege, de óre-ce pretindu sa li se respecte suzeranitatea. Aperarea neutralitãtii romãne este asiã dara indreptata contr'a eventualeloru incursiuni turcesci. Calafatulu cá celu mai insemnatu punctu strategicu, este intaritu bine cu scopu de a impedece trecerea turciloru pe pamentu romãnescu. — „Pressei“ i se scrie din Orsiová, ca la Craiova se va concentrá unu corpu de 20,000 spre a scuti Romania mica.

Alte foi sustienu ca Romania, indata ce turcii s'aru încercá sa calce pamentu romãnescu, s'aru declará independenta si si-aru întorce armele contr'a Turciei.

Intr'aceea o telegrama de alaltieri din Londonu asigura ca despartiminte mai mici de **trupe rusesci** suntu dejá de luni (23 Apr. st. n.) in **Bucuresti**; precãndu din *Iassi* se telegraféza ca Marele duce *Nicolaie* s'a indreptatu cu o proclamatiune cátra romãni, prin care îi asigura ca trecerea armatei rusesci, urmata la *ordinulu imperatescu*, va fi de scurta durata, va tratá pe regimulu romãnescu cá pre unu regimulu amicu, va respectá legile si obiceiurile tiei si averea; proclamatiunea cere in sfersitu concursulu tiei pentru trupele trecátore spre a ajutá nenorocitorulu crestini din Turcia.

Despre altu actu se mai telegraféza din St. Petersburg. Este **manifestulu** imperatului rusescu care culmineza intr'aceea, ca de óre-ce pórt'a n'a vrutu sa asculte de Europ'a. Rusi'a se vede silita a pasi in actiune si cerendu binecuvantarea lui Ddiu asupr'a armelor rusesci ordina armatelor a trece fruntariile turcesci.

„Hermst. Ztg.“ afirma ca ostilitãtãile s'au si inceputu.

Cu ocasiunea *jubileului de 50 ani* sinodulu gr. or. din Caransebesiu a tramisu Inaltimei Sele imp. c. r. Serenissimulu Domnu Archiduce **Albrecht** urmátoreá felicitare:

Sinodulu diecesei gr. or. rom. din Caransebesiu ce togm'a 'si tiene sesiunea sea cutéza a aduce cu celu mai profundu respectu si cu supunere felicitãrile sele adencu semtite, la gloriós'a festivitate a jubileului Inaltimei Vóstre c. r., a gloriósului si pururea probatulu beliduce si erou alu bravei armate a monarchiei austro-ungare. Atotu puterniculu Ddiu sa binecuvinte, scutéscã si tiena pe Inaltimea Vóstra imperiale!

Ioanu Popasu,
episcopu diecesanu.

Inaltimea Sea ces. reg. a respunsu la acést'a felicitare pe cale telegrafica urmátorele:

„Multiamit'a mea cea mai cordiale DVóstre si sinodului adunatu pentru bunele DVóstre felicitãri cari vinu din mijoculu unui poporu atãtu de curagiosu (tapfer).“

Albrecht.

Corespondintia.

Viena 22 Aprile.

O multime de întrebãri si eventualitati referitóre la neevitabilulu resbelu turco-rusu preocupã lumea diplomatica si politica a Europei întregi Deocãndata suntu la ordinea dilei întrebãrile: Ce sianse va avea resbelulu? Remanea-va localisatu séu nu? Ce va face Angli'a, Austro-Ungari'a si ce va fi cu Romania? etc. Tienut'a statului nostru si sórtea Romaniei ne întereséza in prim'a linia, deci lasandu la o parte alte întrebãri ve comunicu referitoriu la Austri'a si Romania urmátorele:

Eri s'a tînutu aici unu consiliu de resbelu, la care au luat parte: Archiducele Albrecht, ministrulu comunu de resbelu si inca alti 7 siefi ai comãdei generale austriace. Consultarea a duratu mai multe ore si a avutu de obiectu urmátorele puncte:

1. Întrebarea mobilisãrei a întregi armate austriace; 2. Mijlócele si modulu cum s'aru potea efeptu acést'a fara a causá prea mari daune si jertfe poporatiunei; 3. eventualitatea ocupãrei Bosniei si Ertiegovinei; 4. concentrarea unei puteri armate considerabile in Transilvani'a.

Acést'a impregiurare precum si alte simptome ne facu a crede ca Austri'a nu va remanea la ori-ce casu neutrala, ci usioru pôte întrevine eventualitatea, de care este conditionata intrarea ei in actiune. Pentruce? pe partea cui si contr'a cui? suntu întrebãri pre cari diariile de aici le respundu in diferite chipuri, fia-care in favorulu principiiloru, ce represinta si a partidei, ce apera. Dar' dupa cum stau lucrurile se pôte dice cu mai multa sigurantia ca armat'a austriaca nu va intrá in resbelu pentru Turcia si contr'a Rusiei. Dorintiele unguiloru si a unoru austriaci dualisti nu se voru considerá de asta data, cãci precum de sine se întielege, interesele imperiului stau mai susu decãtu ale unei séu altei partide. In anul trecutã cãndu se pertractá in cas'a ablegatiloru de aici cestiunea orientala, partid'a liberala, a regimulu actualu, a combatutu in termini fórte aspri politic'a regimulu si a conducatoriulu afaceriloru esterne, pre cãndu Hohenwart, celu mai mare adversariu alu regimulu, aperá regimulu si politic'a sea in cestiunea orientala. De atunci se potea vedea cátu de neinsemnata este influinti'a, celoru ce guvernéza inlauntru asupr'a cestiuniloru grave esterne, cumca in astfelu de cestiuni dau alti factori tonulu si ca contele Andrassy a invetiatu a cedá. In fruntea armatei austriace stá Archiducele Albrecht, pentru care dualismu, tendintie unguresci si vileitati constitutiunale suntu terra incognita, elu are in vedere dinasti'a habsburgica, glori'a si interesele generale ale monarchiei austriace si pretiuesce mai multu amicitia Rusiei pentru Austri'a decãtu esirea séu remanerea contelui Andrassy in palatulu de pe Ballplatz. De acést'a e siguru cancelariulu imperialu si de acéa 'si întorce întieptiesce si cu dibacia mantau'a dupa ventu. Cele mai mari notabilitati militare dupa Archiducele Albrecht suntu cei doi generali slavi, Maroicic si Filipovic si afara de acesti'a o multime de generali slavi precum Rodich, Mollinari si alti. Acestia de siguru ca inca trebuiescu pusi in socotéla, cãndu e vorb'a de eliberarea crestiniiloru slavi de sub jugulu pagãnu. Deci pâna cãndu Rusi'a se va luptá pen-

tru eliberarea uestimiloru din orientu, Austri'a nu numai ca nu o va impede ca o va sprigini si in acestu sensu este de a se interpreta ocuparea Bosniei si Ertiegovinei, ér' nici decátu cum o interpretéza turcofile de aici. — Se pare ca e temere cumca ungurii voru lucrá de capulu lor si a se aduce avisulu datu Romaniei din Germani'a, cá sa-si concentreze armat'a la frontierele austriace.

De cându subsecretariulu de statu Burke a declarat in parlamentulu englesu cumca despre neutralitatea Romaniei nu se face amintire in tractatulu dela Parisu nici in vre-unu altu tractatulu internationalu si ca Romanii — oficiosu principatele Moldov'a si Valachia — in relatiunile esterne cu alte puteri se privece cá parte integranta a imperiului otomanu, pres'a européna s'a apucatu sa precizeze positi'a internationala a Romaniei si pe bas'a acést'a sa judece ténut'a ei de fatia in complicatiunile orientali. O parte insemnata a diuasticéi si diuasticéi turcofile in genere sustiene ca ténut'a Romaniei nu e in conformitate cu positi'a ei internationala, de óre-ce Romanii déca vrea sa fia neutrala trebuie se remonstreze séu contra ambeloru párti séu contra unei'a. Léra auzerunulu Turciei e revolta contra sazeranului. Press'a oficiosa din Vien'a aproba ténut'a Romaniei. Dar' in modu categoricu si in tonu detunatoriu pasiesce „National Zeitung“ in Berlinu in favorulu Romaniei. Numitul diuasticu in numerulu din 20 l. c. tractándu intrebarea orientali intr'unulu din primii articlii de fondu referitoriu la Romanii scrie intre altele urmatórele;

„Romanii a statu departe de tóte intreprinderile resboinice si de tóte demonstratiunile, nezuinti'a sea a fostu indreptata intr'acolo cá sa remána de pártile invrajbite neatinsa. A tramisu list'a desiderioru sele fatia de pórtá spre a fi considerato la nóu'a regulare a Europei orientale — dar' si aceste dorintie si pretensiuni au fostu modeste si nu treceau marginea pána la care pórtá erá in stare sa le ofere fára jertfe deosebite in stru sine. Cându planulu rusiloru de a trece prin Romanii la Dunare cáscigá din ce in ce mai mare realitate, Romanii s'au alaturatu la unu vecinu contra cáruia nu avé fortia cá sa se opúe. Cum se dicea intentioná Romanii cá sa si concentreze armat'a la o parte si sa lasé cursulu evenimenteloru. Decisiunea Turciei de a trece Dunarea cu schimbatu lucrulu si a impinsu pre Romanii pe partea Rusiei. Sub tóte impregiurárele i s'a facutu o atitudine neutrala imposibila. A cautá cu bratiile incrucisate cum tiér'a sea devine teatru de lupta intre dóua armate nu se póte presupune nici de unu regimú, nici de unu poporu. Si ca Romanii nu póte oscilá intre aliantia rusa si turea e atátu de claru incátu nu mai e de lipsa nici unu cuventu.“

Din Ungari'a Aprile.

Fóia magiara din Budapest'a „Nemzeti Hirlap“ aduce in fruntea numeruluí seu din 20 Aprile unu articulu, care merita a fi cunoscutu publiculu románu.

Lasámu deci se urmeze aici amintitul articulu in intregu cuprinsulu seu:

Egy jankiáltás.

„In Romanii locuiescu la unu patriu de milionu de magiari, singuru in capital'a Romaniei traescu la 2,000 magiari. Numai in Bucuresci se aflá 1200 prunci obligati a cercetá scól'a. Dintre acesti'a 1200 prunci, 80 cercetéza scól'a sustinuta de biseric'a reformata, iéra 120 scól'a catolica. Va se dica 1000 prunci magiari séu remanu fára scóla, séu suntu constrinsi a cercetá scólele romane, unde se romaniséza.

In acestu modu au devenitu la 30,000 de prunci magiari — románi (oláh ember).

In genere facemu trist'a esperintia, ca magiarii in Romanii fórté usioru se lapeda de natiunalitatea lorú; — caus'a acestui fenomenu extraordinariu este fára indoiéla acéla ca in intregu clerulu catolicu din Romanii, numai 3 preoti suntu magiari; cialalti se intielegu cu turm'a lorú romanesce, in limb'a romana le predica, in limb'a romána seversiescu marturisirea.

Avemu deci lipsa de preoti magiari si de scóle magiare.

Suntemu inse seraci si intre impregiurárele presente viirege ne este imposibilu a ne ajut' insine.

In cátráu sa ne aruncámu privirile, cátra cine sa ne adresámu cu vocea nóstra durerosá, déca iubít'a nóstra patria natale, déca natiunea magiara nu ne va ascútá rugamintea nóstra: salvati magiarismulu in Romanii, salvati-lu in interesulu natiunei nóstre!

Trebuie óre-care comentariu la aceste cuvinte?

Ne adresámu deci in prim'a linia cátra episcopii magiari, rogandui sa tramita compatriotiloru lorú din Romanii preoti m'gia i.

Ne adresámu mai departe cátra toti acei'a cáror'a le jace la inima sórtea magiarismulu.

Amu ajunsu tempuri grele. S'ámu inaintea unoru evenimentu, in fat'a cáror'a usioru putemu deveni intr'o situatiune, in care magiarismulu va fi avisatu a-si incordá intrég'a sea putere materiala si morala.

Daruiti deci pentru scól'a magiara din Bucuresci.“

Neavendu date statistice oficióse la mána, nu voiu contestá autencitatea dateloru numerice, le voiu primí de bani buni, a-si cum suntu espuse in „Nemzeti Hirlap.“

Va se dica in Romanii locuiescu 250,000 magiari emigrati din Ungari'a, specialu in Bucuresci 25,000 magiari.

Si ce dorescu ei?

De-si emigrati din liber'a Ungaria, departe de „vét'r'a stramosiéscá,“ ocoliti de elemente straine in tiéra straina; totusi nu si-au uitatu de originea lorú; din contra ei dorescu a remanea si mai departe, ce au fostu, adeca „magyar ember“; spre acestu scopu voiescu a-si conservá religiunea lorú magiara, limb'a si scólele lorú magiare.

Acést'a este dorintia magiariloru emigrati in Romanii, exprimata in articulu amintitu mai susu.

Noi vomu dice la rendulu nostru, ca dorintia e pre deplinu legitima. Dá e legitima, de óre-ce dupa ale nóstre vederi ori-cine are innascutul si nedisputaverulu dreptu de a se cultivá in limb'a sea, de a-si conservá limb'a si natiunalitatea. Dorere inse, ca acestu santu dreptu nu se respectéza dupa cuviéntia prin unele staturi...

O intielegemu deci pre deplinu si nu ne supera nici decátu, ca magiarii emigrati voiescu a avea scólele si bisericeloru natiunale in Romanii, si ca spre acestu scopu ceru spriginulu materialu alu compatriotiloru lorú din Ungari'a. Ba ce e mai multu avemu dreptu cuventu a fi mandri, ca fratií nostri de preste Carpati nu oprescu pe emigratií magiari intru acésta a lorú intreprindere.

O adenca durere ne cuprinde inse inimele, déca cugetámu cum ne tractéza in privintia acést'a regimulu din Budapesta pre noi, románi din Ungari'a.

Nu va fi fára interesu a trage din acestu punctu de vedere o paralela intre ténut'a Romaniei si a Ungariei.

Resultatele estu modu dobandite suntu fórté caracteristice.

Magiariloru emigrati in Romanii a in numeru de 250,000 le este iertatu a avea scólele si bisericeloru natiunale; ba ce este mai multu guvernulu principelui Carolu le subventiuneza scólele si bisericeloru din Bucuresci si unele din provincia. Dovada bugetulu Romaniei pro 1877.

Stravechiloru locuitori ai Transilvaniei si a unei párti din Ungari'a, romániloru in numeru de 3,000,000 su-

flete, inca le este iertatu a avea scóle si bisericeloru natiunale; inse subventiunea data spre acestu scopu de preagratiósulu imperatu pe tempulu absolutismulu, in er'a constituionala magiara guvernulu regelui Ungariei ni-o micsoiréza, si ne amenintia a ni-o subtrage cu totulu, punendu subventiunea bisericéi nóstre intre spesele extraordinare ale statuluí. Dovada bugetulu Ungariei asemenea pro 1877. Sa continuámu a trage paralela mai departe.

Veneticiloru magiari din Romanii le este iertatu a cere ajutoriu materiale dela compatriotii lorú din Ungari'a, spre ajungerea scopuriloru lorú culturale.

Dovada colectele care se facu in Ungari'a pentru ei, dovada ajutoriulu episcopiloru magiari.

Romániloru din Ungari'a si Transilvanii prin ordinatiunea ministruluí Trefort — mai bine díu — le este strictu opritu a primí pentru scólele lorú ajutoriu din strainatate. Dovada subventiunea detrasa dela gimnasiulu nostru din Brasiovu. Magiarii se potú cultivá in directiune natiunala magiara in Romanii.

Noi inse — de-si cu inim'a franta de durere — trebuie sa suferimu cele mai crunte atentate a magiarismulu, indreptate contra limbei si natiunalitatéi nóstre.

Dovada colectiunile de bani facute in publicu cu scopulu de a magiarisá románi din comitatulu Uredórei; dovada nenumeratele legi si ordinatiuni, cari ne oprescu intrebuintiarea limbei nóstre materne in afacereloru publice; despre delaturarea sistematica a romániloru din posturi nici sa nu mai amintimu. Et nunc venio ad...

Sub regimulu lui I. C. Bratiano, a marelui demagogu si agitatoru dacoromanu — nu sciú cu tèmeiu, ori ba, destulu ca foile magiare asiá ni-lu descriu — magiarii emigrati in Romanii ceru a li se tramite bani si preoti magiari din Ungari'a. Ba ce e mai multu spunu lumei francu, ca au de a conservá si intari elementulu magiaru din Romanii, de óre-ce „usioru potú deveni intr'o situatiune, in fat'a cárei'a magiarismulu va trebui sa-si incordeze intrég'a sea putere morala si materiala.“

Nu aru fi fára interesu a sciú, ce aru dice liberal'alú guvernulu magiaru din Budapest'a, déca aru voí a aplicá románi din Ungari'a in scólele lorú preoti, profesori si invetiatori nascuti si crescuti in Romanii libera.

Din acelea insirate mai susu — nimenea nu va putea dovedi, ca a-si fi esageratu intru ce va — urméza, ca este fórté mare diferentia între ténut'a guvernulu magiaru, si acea a guvernulu románu.

Nu este usioru lucru, a ne esplicá caus'a ratiunala a diferentiei insemnate între ténut'a acestoru dóue staturi vecine, avisate dela natura a traí in buna intielegere si in amicitia reciproca sincera.

Avendu tóte aceste in vedere va trebui, sa constatámu, ca stámu inaintea unei enigme.

In sfersitu sa ne resumámu!

Ferbintea nóstra dorintia este, cá regimulu magiaru sa rumpa cu sistem'a de pána acum.

Miscárele din orientu au doveditu, ca interesele neamuluí romanescu si a magiariloru suntu cu multu mai identice, decátu cum s'au parutu barbatiloru de statu ai Ungariei pána acum.

Interesulu bine intielesu alu magiariloru nu póte fi acéla, de a jigni pre románi intru prosperarea si cultivarea lorú pacinica.

In fine este nedreptu, cá „alkotmányos magyarország“ sa oprése cetatienii sei de natiunalitate romána intru ajungerea acelorú scopuri culturale, spre a cáror'a realizare se potú nisú liberu magiari straini „in der wilden Walachei.“

Sciri mai nóue.

La „Politische Cor.“ i se scrie din Bucuresci sub 25 Aprile: Eri au ocupatu 15,000 rusi podulu drumulu de feru dela Barbosi. **Eri intraru 50,000 rusi in Romanii. Unu corpu puternicu rusescu inaintéza spre Dobrudja.** Pána eri sér'a turcii au rebasú neclatiti la Dunare. Scirea despre ocuparea Calafatuluí nu este adeverata. Armat'a romána s'a retrásu dela Dunare, s'a impartitu in dóue corpuri, si se concentreza la Bucuresci si Craiov'a. Populatiunea romána si turcésca se retrage dela ripele Dunarei.

Alta scire din Bucuresci spune: **Turcii parasescu in cea mai mare graba Vidinulu.** indreptandu-se spre Dobrudja, unde credu ca va fi ataculu principalu din partea rusiloru. Turcii n'au facutu nici o incercare spre a ocupá Calafatulu, Magurelele, Olteniti'a si Giurgiu.

Din Asi'a se telegraféza, ca s'au si inceputu unele incaieraturi mai mici. — Luptele între montenegrini si turci s'au reinceputu.

Varietáti.

* Prelegerea publica asup'r'a „grá-dinei scolare.“ Prelegerea anuncia pentru 10/22 l. c. pe cale privata s'a amanatu pe Duminec'a urmatóre. Acésta amanare regretabila este motivata prin multele ploii, cari aru fi facutu preste putintia cercetarea grá-dnicorú etc. Suntu poftiti deci toti D. Dnii invetiatori, preoti si alti barbati interesati din Saliste si comuneloru invecinate a luá parte in numeru cátu mai mare la prelegerea, ce o va téné dlu prof. D. Comsi'a Dumineca in 17/29 Aprile a. c. in Saliste (lánga Sabiiu).

Sabiiu, 14/26 Aprile 1877.

Comitetulu despart. III alu Asociatiunei tranne.

* Jurnalistica magiara! Eaca cum se espectoréza o fóia magiara asup'r'a atotu-puterniculuí Tisz'a:

„Regimulu lui Colomanu Tisz'a canta mórtéa in tergulu, unde cresce noroiu, dispretiu, stigmatiatiune si bolovani...“

* Resboiu si speculatie de buacte. De cându cu trecerea cestiunei orientale in nóu'a fasa, pretiulu valutei austriace a caditu cu repejuru s'au urcatu mereu, ajungándu in tempulu mai din urma unu grádu fórté mare. Caus'a principala trebuie cautata in temerea ce au bursele de produse de a se vedé amenintiate cu sistarea totala a esportuluí de cereale din Russi'a si Romanii. Negresitu, sustienerea si indiestrarea cu merinde pentru eventualulu resboiu a unei armate colosale precum se afla ea concentrata in Russi'a de astadi, au avutu si va avé de resultatu o urcare progressiva a pretiuluí lorú. In dimensiuni neasemenatu mai mari se va intemplá acést'a in Romanii, unde mai multe linii ferate in curendu potú fi silite a sistá cu de-seversire esportulu in bucate. Astfelu se esplicá repediunea pripita, cu care se espedéza spre apusu cerealele si alte marfuri pe liniile ferate Iticani si Turnu-Severinu. Din Galati si Brail'a s'au espedatu spre Ungari'a in dilele mai din urma mai multu de 400,000 maji cucuruzu si gráu.

Burs'a de Vien'a.

Din 13/25 Aprile 1877.

Metalicele 5%	57 15
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	62 25
Imprumutulu de statu din 1860	107 —
Actiuni de banca	766 —
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	69 50
„ „ „ Temisioreni	67 50
„ „ „ Ardelenesci	65 40
„ „ „ Croato-slavone	— —
Argintu	112 90
Galbinu	6 11
Napoleonu d'auru (poli)	40 42
Valut'a nóua imperiale germána	68 65